

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Vaticinia Isaiae, Prophetæ Clarissimi, Paraphrasis,
Heroico carmine conscripta**

Carpenteius, Joannes

Antverpiæ, 1588

Cap. 14.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68688)

O nimium longos orbi dominata per annos
Chaldei regina soli, non alter ab illo
Quo Sodomæ quondam periit meretrixq; Gomorra,
Ambæ diuini prostrata fulminis igne.

20 Non habitabitur
vsque in finem, & non
fundabitur vsque in
generationem & ge-
nerationem: Nec po-
net ibi tentoria Arabs:
nec pastores requies-
cent ibi.

20 Ast ubi turrigerum telo caput iecta trisulco
In cineremque altum prolapsa nigrâque fauillam
Funditus occiderit, nullis habitabitur annis
Illa ingens Babylon, nec restaurata resurget,
Sed desolata æternum & deserta iacebit.

21 Sed requiescēt ibi
bestiæ, & replebuntur
domus eorum draco-
nibus: Et habitabunt
ibi struthiones, & pi-
lofi falrabunt ibi.

Ne verò, ne fessus ibi tentoria pastor
Fingat Arabs pecori-ve umbram, fontana-ve querant
Pocula vicini pastores, ducite saluos,
Dum licet, hinc ad turâ greges. 21 hoc plurima salu
Bellua damnato stabulabitur, atque ubi regum
Tecta ebore atque auro nunc stant operosa, dracones
Cristati, nidumque feri ponent struthiones.

22 Et respondebunt
ibi vlula in ædibus
eius & sirenes in de-
lubris voluptatis.

Hic etiam sera ducent sub nocte choreas
Capripedes Satyri, tectique pilis Siluani,
Monstraque multa alia humanas terrentia mentes.
22 Sape etiam carmen strix importuna per umbram
Ferale, & tristes in culminibus desertis
Stridebunt vlula, responsabuntque bifformes
Sirenes: Celeri fuge nauita litus auarum
Remigio, cerâque aures occludete tenaci.

Cap. 14.

1 Prope est vt veniat
tempus eius, & dies
eius nõ elongabuntur.
Miserebitur enim
Dominus Iacob, & e-
liget adhuc de Israël:
Et requiescere eos fa-
ciet super humum
suam. Adugetur ad-
uena ad eos; & adhæ-
rebit domui Iacob.

1 Iamque dies, alterq; dies, irudentibus horis,
Prouoluent celeri fatalia tempora motu,
Et rata, quæ populis verus denuntio vates,
Efficient: venietque dies labentibus annis,
Cum Deus omnipotens posita iam mitior ira
Respiciet placido Iudæam lumine gentem,
Dispersamque leget varius è partibus orbis
Pubem Israël, tutâque in pace reponet,
Ad dulcem reuehens patriam charosque penates.
Multus eos innctis animis opibusque sequetur
Aduena, Diisque retro abiectis, quos antè colebat,
Hebræos auidè ritus morumque sacrorum
Hauriet, ad seros quos transferet inde nepotes.

2 Et tenebunt eos po-
puti, & adducent eos
in locum suum. Et
possidebit eos domus
Israël super terrâ Do-
mini in seruos & an-
cillas. Et erunt capien-
tes eos qui se cepe-
rant: Et subiicient
tractores suos.

2 Non inhonorus erit populi comitatus euntis
In patriam, cum sacra canens, tabulâsque vetusti
Fæderis ad Solymas referet feliciter arces;
Multi illum populi, multi deducere reges
Certatim optabunt, donisque onerare superbis.
Ipse triumphantis Iudæa per oppida cultu

Sirenium etiã
meminit hoc
L. co tradu-
ctio quam se-
quitur Cyril-
lus: quæ Sire-
nes idem Ci-
ryllus inter-
pretatur ani-
malia suauiter
loquentia,
quorum in
numero dicit
Hebræos ha-
bere noctuã.

Cap. 14.
Significat tẽ-
pus, quo Cy-
rus Cambysis
Persarum rex
captiuum po-
pulum redire
permisit. Ec-
cl. 1. cap. 6.

Religionis &
fidei Christia-
næ in gentes
propagatio.

Inuectus

*Inuictus, captiua virum post se agmina ducet,
 Quos dominos nuper fuerat perpeffus iniquos:
 Chaldaeq; nurus, versa vice, matribus ibunt
 Serutum Hebraeis; & qui modo fauus & atrox
 Exigit à miseris infanda tributa colonis,
 Vectigal iuffus pendet crudele viciffim.
 3 Tum tu chara Deo magni soboles Iacobi,
 Seruitij venclis exuta, metuque tyranni,
 Cum Solymos olim longo non tempore vifos,
 Et patriam, patriam iam libera facta tenebis,
 Chaldaei reputans fatum miserabile regis,
 4 Præteritos tali folabere carmine cafus:
 En quò deuenit tanti modo nominis ille
 Terrarum metus, & populorum terror, & horror?
 Quàm subito euerfas tabulas, fractamque repente
 Fiffi exactoris feralera vidimus haftam?
 5 Scilicet indomiti contriuit fceptra tyranni
 Bellipotens Deus, & fafcès virgâfque minaces,
 6 Libera feruili tundentes verbere terga,
 Fregit & infontum ftrictas in colla fécures.
 7 Interea terras pax laeta fécuta per omnes,
 Securo retulit tranquilla fíentia mundo,
 Poftquam tu miferande iaces; iam pinus, & vlmus,
 Iàmque abies filuis crefcit quæ plurima noftris,
 Et Libani natæ frondofa in vertice cedri
 Celfius affurgunt, letofque per aëra ramos
 Expandunt, ex quo tibi lumina ferreus urget
 Somnus, & aternum recubas Phlegetonte fepultus.
 8 Quinetiam, dum te loca nocte fíentia functum
 Excipient, & nigra palus Acheronte refufo
 Abfciderit reditum, vaflorex Plutus ab anatro
 Proferet os, conchamque inflans lugubre fonantem,
 Signa canet: venient exciti ad figna gigantes,
 Occurréntque tibi regéfque, ducéfque tyrannique
 Horribiles quondam populis, dum vita manebat,
 Nunc umbra tantum, & tenues fine corpore vitæ.
 9 Vtq; procul cernent pauitantem, & dira trementem
 Supplicia, vno omnes, his vocibus ore laceffent:
 Venifti tandem, tuâque intoleranda Tonanti
 Impietas huc noftra fequi veftigia inffit,
 Durum iter: ecce iaces lethali faucius icetu,
 10 Téque eadem quæ nos tenet irremediabilis vnda,
 Dic, ô dic, quæ vana tui fiducia tantis*

Sub horum
 nominum ar-
 boribus intel-
 ligit reges &
 principes
 quos rex Ba-
 bylonicus
 bello perfe-
 quebatur.
 Elegans fi-
 ctio poetica,
 quam etiam
 hic agnofcit
 diuus Hero-
 dotus.

3 Et erit in die illa cū
 requiem dederit tibi
 Dominus à labore
 tuo, & à concuffione
 dira, & à feruitute tua
 qua feruifti;

4 Similes parabolam
 iftam contra regem
 Babylonis; & dices:
 Quomodo ceffauit
 exactor, quieuit tri-
 butum?

5 Contriuit Dominus
 baculum impiorum,
 virgam dominantium,
 6 Cædentem populos
 in indignatione pla-
 ga infanabili, fubiici-
 entem in furore ge-
 ntes, & perfequentem
 crudeliter.

7 Cõquieuit & fluit
 omnis terra, gauifa eft
 & exultauit.

8 Abietes quoque læ-
 tate funt fuper te &
 cedri Libani: Ex quo
 dormifti non eft qui
 fuccidat nos.

9 Infernus fubter te
 conturbatus eft, in oc-
 curfum aduentus tui
 fufcitauit tibi gigantes.
 Omnes principes ter-
 ræ furrexerunt de fo-
 liis fuis, omnes prin-
 cipes nationum.

10 Vniuerfi refpon-
 debunt & dicent tibi:
 Vulneratus es ficut &
 nos, & noftri fimis
 effectus es:

11 Detracta eft ad in-
 feros fuperbia tua:
 Cõcidit cadauer tuū,
 fubter te fternetur ti-
 nea, & operimentum
 tuum erunt vermes.

Præfi-

*Præsidis opibusque modo subnixâ recessit?
Nempe iacet manes subito demersa sub imos.
Fœtidus ossa cinis tua sunt, graue-olensq; cadauer
Allambunt vermes, animam felice piorum
Sede procul pulsam styx interfusa cœrcet.*

12 Quomodo ceci-
disti de caelo Lucifer,
qui mane oriebaris?
Corruisti in terram
qui vulnerabas gētes?

12 O quàm præcipiti detrusus ad infima saltu,
Amissum frustra lugebis Phosphore caelum?
Phosphore Phæbeo quondam speciosior ortu,
Ecce iaces terra illisus qui gentibus horror
Nuper eras, ferrôque ignique impune per omnem
Debacchabaris nulli non noxius orbem.

13 Qui dicebas in
cordē tuo: In cælum
ascendam: super astra
Dei exaltabo solium
meum, & fedebo in
monte testamenti, in
lateribus Aquilonis;

13 Tu-ne etiam in superos immania sapius ausus,
Hac tecum tacito demens sub corde sonabas?
Terra mihi forsân fuerit satis hæctenus: at nunc,
Nūc quoq; stelliferū (quis enim prohibebit) olympum
Propugnante Deo frustra conscendere certum est,
Et solium super astra meum radiosâ locare.

14 Ascendam super
altitudinem nubium,
similis erō altissimo.

Monte sacro residere placet, qua parte serenus
Flat Boreas, qua parte caput per nubila celsum
Porrigit, & longè montes supereminet omnes:

15 Verumtamen de-
traheris in fundum
lacti.

14 Hic ubi sacra mihi statuam in stauranda quotannis,
Pârque Deo (si non maior) terrâsque fretumque,
Et caelum, regni consors utriusque, tenebo.

16 Qui te viderint, ad
te inclinabuntur, req;
prospiciēt: Nunquid
iste est vir qui cōtur-
bavit terram, qui cō-
cussit regna?

15 Talia iactantem frustra, vanâsque vomentem
Ore minas Deus arripuit, dextrâque rotatum,
Misit ad infernas tormento fortius undas.

17 Qui posuit orbem
desertu, & vrbes eius
destruxit, & vinctis nō
aperuit carcerem.

16 Fama tui casus: infelicissime rerum,
Finiimas vrbes monstri nouitate mouebit:
At quibus id coram dabitur vidisse, stupebunt
Attoniti, penitusque oculis in tartara fixis,
Quôque iaces mersus fundôque volutus in imo,
Inclinabundi aspicient, ac talia dicent:

18 Omnes reges gen-
tium vniuersi dormie-
runt in gloria, vir in
domo sua;

Te-ne igitur talem aspiciamus? tu barbarus ille
Terrarum prædo? quantum mutatus ab illo,
Quem debellatus, quacunque extenditur orbis
Et deleta vrbes, concussâque regna tremebant
Victorem? tu-ne ille ducum qui capta trahebas
Colla superborum? & longo pedore necabas?
Et caelum viuus, & terram morte solutis
Demebas frustra? nec enim caruere sepulchri
Supremo (quanquam velles) communis honore:
Sed patriis positi tumulis in pace quiescunt,
Nec morte indecores, nec vita fonte notati.

Mōtem hunc
intelligit in-
terpretes tē-
plum Hiero-
solymitanū,
vbi Nabuchō-
donosor vo-
luit adorari.

Atte

Tradunt Hebraei, filium Nabuchodonosoris, Euilmerodacum nomine, quod Chaldaeis fidem faceret, eum fato concessisse, eius cadauer in ducentas partes diuisisse, & totidem auibusedisse de uorandas.

19 *At te hominū, diuūmq; odiū, nec terra, nec vnda,
Nec calum commune sinu post fata fouebit;
Sed veluti trunci deformis inutile lignum,
Proiiciere feris fœtente effossus ab urna.
Hoc heres tuus, hoc funesto pignore regnum
Afferet ambiguum natus, populisque cadauer
Ostendet tabo fluidum, mox plurima sectum
Ieiunis auibus tradet per frustra vorandum.
At dispersa tuo per campos funera iussu
Colliget, & lectis terram super ossibus altam
Iniiciet: 20 tua consortem cum plebe sepulchri
Non habitura locum, miluique aquilæq; vorabunt.
Iure quidem: nam te, scelere vno eodemque, tuūmq;
Infelix genus, & populum patriamque patrēsq;
Extinxi, ô miseris, caput horum & causa malorum.
Heu stirpem inuisam, nomēque genūsq; pudēdum,
Postera te nunquam celebrabunt secula, nunquam
Famā loquetur anus, sed edax obliuio fastis
Eximet, & memori penitus deradet ab æuo.
21 At vos victores, teneris ne parcite natis,
Sed rapite ad cadem, patrum peccata suorum
Morte soluturos; namque hos adollescere diuūm
Fata vetant; nec enim patrimonia auita tenebunt,
Nec patrias implebunt successoribus vrbes.
22 Surgam ego (ait Dominus) qui iusta motus ab ira
Bella manu lethumq; gero: Surgam (inquit) & illud
O Babylon toto orbe tuum memorabile nomen
Funditus euulsum terris abolebo, tuāsq;
Reliquias ducens victrices ipse cateruas
Persequar, & tota gentem cum stirpe necabo,
Ne possit generis lapsi sarcire ruinas.
23 Ipsam autem sedem, quæ nunc turrata superbit,
Magnorum ostentans aurata palatia regum,
Spinosis hirtus setis habitabit echinus,
Multaque præterea variarum monstra ferarum.
Cætera, non hominum vestigia, non animantum
Admittent, sed nigra palus, innabile cœnum
Mole superfusa pigrarum voluet aquarum.
Planitiesque omnis demersa liquecet in vndas,
Nec fulicis celebres, mergis nec edacibus aptas.
His ego te, Babylon, meritam grauiora, piabo
Supplicis, totamque ruam, verramque per auras.
24 Quoque minus dubites, cladisq; hæc signa futura*

19 Tu autem proiectus es de sepulchro tuo quasi stirps inutilis: pollutus & obuolutus cum his qui interfecti sunt gladio, & descenderunt ad fundamēta laci quasi cadauer putridum.

20 Non habebis consortium neq; cum eis in sepultura: tu enim terram tuam disperdidisti, & populū tuū occidisti. Non vocabitur in æternum semen pessimorum.

21 Præparate filios eius occisioni in iniquitate patrū suorū: non confurgent neque hereditabunt terram, neque implebūt faciem orbis ciuitatū.
22 Et confurgam super eos, dicit Dominus exercituum: & perdat Babylonis nomen, & reliquias & germē & progeniem, dicit Dominus.

23 Et ponam eam in possessionem ericij, & in paludes aquarum, & scopabo eam terens scopā, dicit Dominus exercituum.

24 Iurauit Dominus exercituum dicens: Si non vt putauī ita erit: & quomodo mente tractauī,

Certa scias vero predici numinis ore,
 Assyrius Solymas qui nunc circumfidet arces,
 Ibit in exemplum, de quo memorabile poena
 Molitur genus armipotens sic fatus ab alto:
 Per me, perque meum nulli violabile numen
 Iuravi, faciámque ratum quod mente peregi
 Præceptique mea: non sim Deus, & mea posthac
 Sacra colat nemo, templis-ve imponat honorem,
 Si non Assyrium hunc urbi temploque minantem
 Excidium crudele meo, vanisque tumentem
 Viribus, hoc ipso quem castris occupat agro,
 Hisque suburbanis, quos undique milite clausit
 Montibus, ingenti prostratum clade, cruentis
 Calcara biugis, infectaque sanguine rura
 Corporibus, galeisque viram constrauero, & armis,
 Seruilique meos exemero compede ciues.

25 ita eueniet: Vt cõ-
 teram Assyriũ in ter-
 ram mea, & in monti-
 bus meis conculem
 eum: & auferetur ab
 eis iugum illorum, &
 onus illius ab humero
 illorum tolletur.

26 Hoc consiliũ quod
 cogitavi super omnẽ
 terram, & hæc est ma-
 nus extẽta super vni-
 uersas gentes.

27 Dominus exerci-
 tum decreuit, & quis
 poterit infirmare? Et
 manus eius extẽta, &
 quis auertet eam?

28 In anno quo mor-
 tuus est Achaz, factũ
 est onus istud.

29 Ne læteris Philis-
 tæa omnis tu, quoniã
 comminuta est virga
 percussoris tui. De ra-
 dice enim colubri e-
 gradietur regulus, &
 semen eius absorbens
 volucrum.

30 Et pascentur pri-
 mogeniti pauperum,
 & pauperes fiduciali-
 ter requiescent, & in-
 terire faciam in fame
 radicem tuam, & reli-
 quas tuas interficiã.

25 Talibus exemplis, gentes quæcunque rebellem
 Induerint animum, vel si coniuret in vnum
 Terra omnis, certum est vlciscier: hæc mihi fixa
 Est, & erit semper, semperq; immota voluntas.

27 Quis reuocare manum extẽtam, quis flectere iussa
 Audeat, aut possit decreta infringere nostra?

28 Hæc super Assyrio, super & Babylone canebam,
 Non falsus vates, quo tempore mortuus Achaz,
 Imperium nato sceptrũque reliquit habendum.

29 At tu mutatum frustra letabere regem
 Allophylea nurus, spes certè pascis inanes,
 Si cecidisse tuum domitorem hoc funere credis.

Exorietur enim colubri huius ab ossibus vltor
 Regulus, haud tantum natis, vestrisque timendus
 Coniugibus, sed & ipsi etiam per inane volantum
 Alituum generi: non si ardua præpete penna
 Astra sequi temes, dirum os euadere possis,
 Afflatu pollems auras corrumpere solo.

30 Tum sua Iudæus tuto seret arua colonus,
 Securũque metet, quas non ingratus abunde
 Reddet ager segetes, placidãque in pace recondet,
 Depulsosq; famis paupertatisque timore,
 Instituet dulces epulas, fusuque per herbam,
 Cum natis, cum coniugibus, vernisque redemptis,
 Te miserorum hominum proiectorumque parentem
 Leta voce canet, Deus o sator optime rerum,
 Quod procul hoste siti, sola nostra audacter aramus,

Quod

Achaz mo-
 riens regnum
 filio Hefechig
 relinquit.

Quòd lati metimus, quòd tuti condimus, istud
Munus opusque tuum est: te nos authore paratis
Vtimur & fruimur. At te, & genus omne tuorum,
Barbare, dira famés, & iners vastabit egestas,
Reliquiasque famés quas non exhanserit, ensis
Absumet: ¹ plorate vagi per compita ciues,
Dicite cum gemitu, & femineo vlulatu.
Ecce Philistæi prostrata est gloria regni.

Namque vides vstis ut fumus ab urbibus exit,
Fumus ab aduerso in nubes Aquilone volutus,
Nilque intactum ignis, complexus cuncta, reliquit.

² Ite Palestini, migrate, nouasque subinde
Exilia exiliis mutantes querite sedes,
Obuius & si quis vos forte rogauerit hospes,
Cur vestri Solyma cecidere super stite muri,
Dicite, (nam miseris etiam fas dicere verum)
Nempe Dei fundata Sion seruatæque dextra,
Spemque fidemque suam non frustra credidit illi,
Quo duce perpetuos mansura est sospes in annos.

Cap. 15. ¹ Vos quoque pars Arabis fortunatissima regni,
Pæna, Moabite, factis manet equa nefandis.
Nocte repentino ruet expugnata tumultu,
Illa, illa Arepolis, murus tutelæque vestri
Et caput imperij, vigilique tacente, nec vllas
Insidias hostis persentiscente dolosi,
Somno sopitam victor peruadet in arcem.

² Quæ fuga, qua rerum trepidatio, quis vagus ille
Palantis populi montes concursus ad altos?
Heu miseri frustra fugitis Dibonis ad urbem,
Nequicquam ad Medaben cum femineo ploratu
Sacrificamque Naben planctus geminatis inanes,
Hic ubi templa nouo surgunt de marmore centum,
Centum fumantes ara, totidemque ministri
Vota Chamo faciunt vestro, pacemque cruore
Nequicquam fuso exquirunt: non ille supremum
Imperio excidium, urbi ignem, murisque ruinam,
Non ferrum potis est iugulis auertere vestris,
Olim truncus iners, nunc fabra factus ab arte
Fædum & semifero signum mirabile rictu.

Per fora discinctæ current, per compita matres,
Crinibus heu matres rasis, innuptæque tonsis
Vingo comus, sexum metus, atateque periculum
Confundet, fugient quanquam tardante senecta

K 2

Lon

31 Vlula porta, clama-
ciuitas. Prostrata est
Philistæa omnis. Ab
Aquilone enim ve-
niet fumus, & non est
qui effugiat agmen
eius.

32 Et quid responde-
bitur nunciis gentis?
Quia Dominus fun-
dauit Sion, & in ipso
sperabunt pauperes
populi eius.

Cap. 15.

1 Onus Moab. Quia
nocte vastata est, Ar
Moab concituit: Quia
noctevastatus est mu-
rus, Moab conticuit.

2 Ascendit domus &
Dibon ad excelsa in
planctum, super Na-
bo & Medaba Moab
vlulabit. In cunctis
capitibus caluitiū, &
omnis barba radetur.

Nabo & Me-
daba nobiles
ciuitates Moa-
bitarum.
In Nabo ido-
lum Chamos
consecratum
erat, quod
Beelphegor in
scripturano-
minatur.

Rasura apud
veteres etiam
ethnicos sym-
bolium luctus.
Vide Euripi-
dem in Alce-
stide.